

РИЩИКОВЕЦЬ В. М.

студентка 1 курсу Полтавського юридичного коледжу Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, м. Полтава, Україна

ГРОМАДСЬКІ ОБ'ЄДНАННЯ ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА ДЕМОКРАТИЧНОГО СУСПІЛЬСТВА

Основним критерієм демократичного суспільства є волевиявлення народу в різних державотворчих процесах. Так, однією із основних складових демократичного суспільства є наявність громадських об'єднань чи організацій.

Перш ніж надати характеристику такому органу і охарактеризувати та оцінити його вплив на суспільство і державу потрібно надати йому визначення. За законодавством України, громадським об'єднанням вважається добровільне об'єднання фізичних осіб та/або юридичних осіб приватного права для здійснення та захисту прав і свобод, задоволення суспільних, зокрема економічних, соціальних, культурних, екологічних та інших інтересів. Тобто відповідні об'єднання можуть створюватися і мати вплив на різні сфери суспільного життя [1]. А от саме виникнення громадських об'єднань є процесом об'єктивним, закономірним, зумовленим потребою людей у вияві і розвитку творчої ініціативи, захисту прав і свобод тощо [4, с. 192].

Громадські організації можуть створюватися і діяти у різних формах: спілка, товариство (Наукове товариство ім. Т. Г. Шевченка), комітет (Національний олімпійський комітет України), асоціація тощо [6, с. 441].

На сьогодні в законодавстві не закріплено чіткого переліку ознак громадських об'єднань, хоча в літературі зустрічається багато різних варіантів. До найбільш поширених належить наступний:

1. Добровільний характер.
2. Незалежність у виборі напрямів діяльності.
3. Створення на основі спільної діяльності.
4. Некомерційний характер.
5. Законний порядок створення та діяльності [7, с. 462].

Створені у демократичному суспільстві громадські організації мають право на вільне поширення інформації про свою діяльність; здійснення видавничої діяльності; проведення зібрань, демонстрацій тощо; внесення пропозицій в органи державної влади; участь у розробці актів органів державної влади та органів місцевого самоврядування в порядку визначеному законодавством [4, с. 195].

Задля прогресивної і ефективної діяльності громадських об'єднань вони повинні бути незалежними від органів державної влади. Адже ті організації, які знаходяться під впливом державних органів чи, навіть, окремих посадових осіб не можуть здійснювати діяльність в межах своєї компетенції справедливо і неупереджено. Тобто повинна існувати рівність усіх об'єднань перед державою. В українському законодавстві принцип рівності громадських об'єднань перед державою передбачає однаковий для всіх порядок набуття і припинення ними свого статусу, рівні вимоги до статутних документів та обґрунтовану відмову у створенні [3, с. 90]. Саме незалежні від влади громадські організації здатні брати на себе всю відповідальність за свої дії. Можливо, для розмежування повноважень, потрібно створити певний координаційний орган, який регулював би вплив цих двох інститутів один на одного.

Водночас держава повинна стежити за діяльністю громадських організацій, зокрема за їх законного закріплення. Так, державою забороняється легалізація тих об'єднань метою яких є зміна конституційного ладу через насильство, розпалювання релігійної та національної ворожнечі, пропаганда війни, створення непередбачених законом воєнних формувань, підлив національної безпеки тощо.

Об'єднання громадян поділяються залежно від сфери їх впливу. Це можуть бути організації роботодавців чи працюючих, молодіжні, дитячі, правозахисні, природоохоронні тощо. Останнім часом зросла тенденція до урізноманітнення громадських організацій та поширення сфери їх впливу.

Діяльність громадських організацій де-факто повинна впливати на державну політику, прийняття нормативно-правових актів тощо. Також повинна бути налагоджена система взаємодії громадських організацій та органів державної влади. На жаль, на сьогодні в Україні така система має непостійний та безсистемний характер. Адже, практично відсутні довгострокові програми їх співробітництва [5, с. 453].

Значного поширення набули молодіжні та дитячі громадські організації. В Україні впродовж останніх років створено значну кількість таких організацій, які здійснюють свою

діяльність на засадах добровільності, рівноправності всіх її учасників, самоврядування, законності та гласності. Ці молодіжні організації відіграють важливу роль у формуванні самостійної, самовизначеної, соціально адаптованої особистості. Створення та діяльність таких організацій регламентується Законом України «Про молодіжні та дитячі громадські організації». Відмінністю між дитячими та молодіжними організаціями є віковий ценз: молодіжні – від 14 до 35 років; дитячі – від 6 до 18 років та мета їх діяльності. Так, молодіжні створюються з метою задоволення своїх законних соціальних, економічних, творчих, духовних та інших спільних інтересів, а дитячі з метою реалізації свого творчого потенціалу та становлення як повноправних членів суспільства [2].

Отже, громадські об'єднання та організації є невід'ємною складовою демократичної системи суспільства. Оскільки, бути учасником такого правового владного інституту мають всі члени суспільства, при чому, на рівних підставах членства. Вплив громадських організацій як на саме суспільство так і на діяльність органів державної влади хоч і посилюється останнім часом, але значного поширення, на жаль, поки що не набув, але їх поява вже свідчить про рівень розвитку суспільства, про усвідомлення громадянами своїх можливостей у вирішенні проблем населення та захисті своїх законних прав і свобод. Будемо сподіватися, що Україна долучиться до провідних країн світу з розвиненою інфраструктурою, де громадські організації мають реальний, а не формальний вплив.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про громадські об'єднання» від 22 березня 2012 року. – [Електронний курс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>
2. Закон України «Про молодіжні та дитячі громадські організації» від 1 грудня 1998 року. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/281-14>.
3. Бондарчук І. В. Конституційно-правовий статус громадських організацій та політичних партій в Україні: проблеми законодавчого регулювання / І. В. Бондарчук // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2011. - №3. – с. 88-96.
4. Войтова Л. Поняття «громадські організації»: змістовий аспект / Л. Войтова // Психолого-педагогічні проблеми сільської школи. – 2012. - №43 (2). – с. 192-200.
5. Дементов В. О. Громадські організації в Україні: вплив на прийняття соціально-відповідальних рішень / В. О. Дементов // Теорія та практика державного управління. – 2010. – Вип. 4. – с. 452-457.
6. Мусатова О. В. Громадські організації як чинник формування громадянського суспільства / О. В. Мусатова // Актуальні проблеми держави і права. – 2004. – Вип. 22. – с. 440-443.
7. Козирева А. О. Поняття та ознаки громадських об'єднань як суб'єктів публічного управління в Україні / А. О. Козирева // Форум права. – 2013. - №1 – с. 459-465.